

॥ १३ ॥ सौहार्देमैत्रीहेतौ निवर्तमाने सति प्रीतिः फलनिर्वृत्तिः सुखं च प्रणश्यति सनीचोऽपवादाय यत्ते क्षये च यत्नमारभते शांतिं च न गच्छतीति द्वयोः संबंधः ॥ १४ ॥ १५ ॥ संगतसंबंधः ॥ १६ ॥ निशम्य विचार्य ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ शुभार्थिना ऐश्वर्यलिप्सुना ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ दिग्धहस्तं विषाक्तबाणहस्तं सश्रीमान् एनस्तस्य ज्ञाते रवसादजं पापं विदति मृगवधजं पापं

ये वै भेद नशीलास्तु सकामानि स्वपाः शठाः ॥ ये पापा इति विख्याताः संवासे परिगर्हिताः ॥ १३ ॥ युक्ताश्चान्यैर्महादोषैर्येन रास्तान् विवर्जयेत् ॥ निवर्तमाने सौहार्दं प्रीतिर्न चिप्रणश्यति ॥ १४ ॥ याचैव फलनिर्वृत्तिः सौहार्दे चैव यत्सुखं ॥ यत ते चापवादाय यत्नमारभते क्षये ॥ १५ ॥ अल्पेऽप्यपकृते मोहान्न शांतिमधिगच्छति ॥ तादृशैः संगतं नीचैर्नृशंसैरकृतात्मभिः ॥ १६ ॥ निशम्य निपुणं बुद्ध्या विद्वान् दूराद्विवर्जयेत् ॥ योज्ञातिमनुगृह्णाति दरिद्रं दीनमातुरं ॥ १७ ॥ सपुत्रपशुभिर्विद्विंश्रे यश्चानंत्यमश्नुते ॥ ज्ञातयो वर्द्धनीयास्तैर्यद्वृद्धं त्यात्मनः शुभं ॥ १८ ॥ कुलवृद्धिं च राजेन्द्र तस्मात्साधु समाचर ॥ श्रेयसायोक्ष्यते राजन् कुर्वाणो ज्ञातिसक्रियां ॥ १९ ॥ विगुणाद्यपि संरक्ष्या ज्ञातयो भरतर्षभ ॥ किंपुनर्गुणवंतस्ते त्वत्प्रसादाभिकांक्षिणः ॥ २० ॥ प्रसादं कुरु वीराणां पांडवानां विशांपते ॥ दीयतां ग्रामकाः केचित्तेषां वृत्त्यर्थं मीश्वर ॥ २१ ॥ एवं लोके यशः प्राप्तं भविष्यति नराधिप ॥ वृद्धेन हित्व याकार्यं पुत्राणां तात शासनं ॥ २२ ॥ मया चापि हितं वाच्यं विद्विमां त्वद्विद्वि तैषिणं ॥ ज्ञातिभिर्विग्रहस्तात न कर्तव्यः शुभार्थिना ॥ सुखानि सह भोज्यानि ज्ञातिभिर्भरतर्षभ ॥ २३ ॥ संभोजनं संकथनं संप्रीतिश्च परस्परं ॥ ज्ञातिभिः सह कार्याणि न विरोधः कदाचन ॥ २४ ॥ ज्ञातयस्तारयंती ह ज्ञातयो मज्जयंति च ॥ सुवृत्तास्तारयंती ह दुर्वृत्ता मज्जयंति च ॥ २५ ॥ सुवृत्तो भव राजेन्द्र पांडवान् प्रतिमानदा ॥ अधर्षणीयः शत्रूणां तैर्वृतस्त्वं भविष्यसि ॥ २६ ॥ श्रीमंतं ज्ञातिमासाद्य यो ज्ञातिरवसीदति ॥ दिग्धहस्तं मृग इव स एनस्तस्य विदति ॥ २७ ॥ पश्चादपि नरश्रेष्ठ वतापो भविष्यति ॥ तान्वाहतान्सुतान्वापिश्रुत्वा तदनुचिंतय ॥ २८ ॥ येन खट्वांसमारूढः परितप्येत कर्मणा ॥ आदावेव न तत्कुर्याद् ध्रुवे जीविते सति ॥ २९ ॥ न कश्चिन्नापनयते पुमानन्यत्र भार्गवात् ॥ शेषसंप्रतिपत्तिस्तु बुद्धिमत्स्वेव तिष्ठति ॥ ३० ॥ दुर्योधनेन यद्येतत्पापं तेषु पुराकृतं ॥ त्वया तत्कुलवृद्धेन प्रत्यानेयं नरेश्वर ॥ ३१ ॥ तांस्त्वं पदे प्रतिष्ठाप्य लोके विगतकल्मषः ॥ भविष्यसि नरश्रेष्ठ पूजनीयो मनीषिणां ॥ ३२ ॥

व्याध इवेत्यर्थः ॥ २७ ॥ २८ ॥ खट्वांसमारूढश्चितागारं प्रविष्टः

लोके आगंतुं लज्जमान इत्यर्थः ॥ २९ ॥ न कश्चिदिति भार्गवात् शुक्रादन्यत्र नीतिशास्त्रकर्तारं शुक्रं विहाय अन्यः कश्चिदपि न अपनयते इति न अपि तु सर्वोऽप्यपनयते अनीतिं करोति अतः यत् अतीतं तत् अतीतमेव शेषस्य तत्कालोचितस्य अर्थस्य प्रतिपत्तिः विचारः कर्तव्य इत्यर्थः ॥ ३० ॥ तदेवाह दुर्योधनेनेति प्रत्यानेयं प्रतिकर्तव्यं ॥ ३१ ॥ प्रतीकारमेवाह तानिति प्रतिष्ठाप्य राज्यांशदानेन स्थिरीकृत्य ॥ ३२ ॥